

Agendapunt 5
Onderwerp Bevolkingszorg op orde 2.0
Datum 9 april 2015
Aan Algemeen Bestuur
Van
Telefoon
E-mailadres

Adviesnota

Beslispunten

1. Instemming met de visie in het rapport Bevolkingszorg op orde 2.0 als kader voor Bevolkingszorg;
2. Instemming met de prestatie-eisen, met uitzondering van de prestatie-eisen 3,5,18 en 20 (zie besispunt 3 en 4);
3. Instemming met de hierna geformuleerde adviezen met betrekking tot de prestatie-eisen 3,5 en 18
4. Instemming met het invoeren van een woordvoerderspiket door VRGZ en de wijze van financiering in 2015 (prestatie-eis 20);
5. Aan de algemeen directeur de opdracht geven voor 2016 e.v. jaren te zoeken naar een structurele dekking van de jaarlijkse kosten € 25.000,--
6. De visie en prestaties nader uitwerken in het Regionaal Beleidsplan en de planvorming Bevolkingszorg.

Inleiding

In mei 2014 heeft het Veiligheidsberaad het rapport 'Bevolkingszorg op orde 2.0, eigentijdse bevolkingszorg volgens afspraak' vastgesteld als kader voor bevolkingszorg landelijk. Een eerdere versie van het rapport (versie 1.0) werd in 2012 besproken in het Veiligheidsberaad. In deze vergadering omarmde het Veiligheidsberaad de nieuwe visie op bevolkingszorg. Een visie die meer realistisch is ingestoken en uit gaat van zelfredzaamheid van een groot deel van de bevolking. Ook werd in 2012 onderschreven dat door het met elkaar vastleggen van indicatieve prestatie-eisen een te vrijblijvende aanpak van gemeenten met betrekking tot de operationele taken tijdens een crises wordt tegengegaan. Bij deze prestatie-eisen kan gedacht worden aan termijnen waarbinnen bepaalde processen moeten zijn opgestart en hun producten leveren maar ook aan zaken waarbij zelfredzaamheid en burgerparticipatie meer geïntegreerd worden in het werk van de gemeente.

Beoogd effect

Een gezamenlijke, landelijke, realistische visie op Bevolkingszorg en meer concrete uitgangspunten waaraan de Bevolkingszorg binnen elke gemeente moet voldoen. Dit schept duidelijkheid voor de gemeente, de mensen binnen de crisisorganisatie en voor burgers.

Argumenten

Omarmen van de visie

De visie wordt landelijk en regionaal gedragen en bestaat uit vier elementen:

-
1. De samenleving neemt haar verantwoordelijkheid. Er zijn immers grenzen aan de hulpverleningscapaciteit.
 2. De gemeenten en veiligheidsregio's hebben bij wet een zorgtaak voor alle bewoners in hun verzorgingsgebied. Het feit dat het grootste deel van de slachtoffers zichzelf tijdens een crisis in veiligheid kan brengen, betekent dat de zorg zich vooral moet richten op de slachtoffers die de zorg het hardst nodig hebben.
 3. Bestuurlijke acceptatie van het gebruik van burgerhulp is cruciaal. Het is vanzelfsprekend dat inwoners hulp bieden zolang de hulpdiensten niet volledig zijn opgeschaald en de gemeente accepteert specialistisch hulpaanbod van burgers en/of bedrijven.
 4. De gemeente en hulpverleningsdiensten bereiden zich voor op 'redelijkerwijs te verwachten' crises. Het is niet realistisch te denken dat de overheid zich op alle denkbare (worst case) scenario's kan voorbereiden. In een crisissituatie waarbij niet-voorbereide zorg geleverd moet worden, wordt deze 'restzorg' op basis van improvisatie ingericht.

Prestatie-eisen

Aan de meeste prestatie-eisen kan (gemakkelijk) worden voldaan in Gelderland-Zuid. In bijlage 2 is door de adviesraad adviseurs crisisbeheersing en de werkgroep communicatie per prestatie-eis bekeken wat de huidige situatie is in Gelderland-Zuid en wat dan eventueel nog georganiseerd of geregeld moet worden om aan deze eis te kunnen voldoen. Belangrijke opmerking hierbij is wel dat de prestatie-eisen worden gezien als een inspanningsverplichting en niet als een resultaatverplichting.

Adviezen met betrekking tot prestatie-eisen 3,5 en 18

Prestatie-eis 3: 'Passende opvang & verzorging binnen drie uur na aanvang van incident organiseren': Binnen drie uur passende opvang en verzorging organiseren (dit is tenminste onderdak, drinken, voedsel en sanitaire voorzieningen) is een reële eis, mits wordt toegevoegd dat dit is "na alarmering van de teamleider die verantwoordelijk is voor dit proces" (teamleider publieke zorg). Uit de praktijk blijkt namelijk, dat niet altijd direct na aanvang van een incident, bevolkingszorg wordt gealarmeerd en daardoor is de tijdstermijn niet haalbaar. Overigens werd binnen Gelderland-Zuid al naar deze eis gehandeld en is deze opgenomen in het draaiboek publieke zorg.

Prestatie-eis 5: 'Na incident, binnen 24 uur tijdelijke huisvesting regelen':

Binnen 24 uur tijdelijke huisvesting regelen is realistisch en haalbaar in de meeste gevallen. Maar in sommige gevallen kan de gemeente van oordeel zijn dat zij niet verantwoordelijk is voor het organiseren van tijdelijke huisvesting voor bepaalde doelgroepen, denk daarbij aan krakers of niet-verzekerden. Het is dan aan de (individuele) gemeente om per casus te beoordelen welke verantwoordelijkheid en rol zij zichzelf hieromtrent toebedeeld. De eis heeft daarom deze toevoeging nodig.

Prestatie-eis 18: 'Na elk incident publieksenquête houden om tevredenheid publiek te meten':

Van deze prestatie-eis wordt de zinvolheid niet ingezien. In de meeste gevallen wegen de kosten niet op tegen de opbrengst. Advies hierbij is dus deze eis niet (structureel, bij ieder incident) over te nemen en alleen een publieksenquête te houden als een burgemeester of gemeenteraad dat zinvol acht.

4'. Prestatie-eis 20: operationeel woordvoerderspiket

Prestatie-eis 20: 'Binnen 30 minuten na aanvang incident feitelijke informatie verstrekken':

Op dit moment wordt in Gelderland-Zuid niet structureel voldaan aan de prestatie-eis dat binnen een half uur feitelijke informatie beschikbaar wordt gesteld aan betrokkenen. In Gelderland-Zuid is wel een woordvoerderspiket vanaf GRIP 1 (dat nu nog wordt uitgevoerd door de politie Oost-Nederland) en daarnaast zijn tijdens werkuren, de communicatiemedewerkers van de veiligheidsregio beschikbaar voor vragen van de pers of kan een officier van dienst van de brandweer ter plaatse eventuele vragen beantwoorden (als de werkzaamheden dat toelaten). De informatie die verstrekt wordt bij GRIP 0 is

dus veelal reactief van aard en voornamelijk gericht op persvragen.

Om pro-actief richting burgers en pers te kunnen communiceren is het invoeren van een operationeel woordvoerderspiket Veiligheidsregio een oplossing. Met een dergelijk piket zijn kosten gemoeid.

Pers- en publieksvoorlichting op de plaats incident (COPI) is al sinds 2010 een onderwerp van gesprek tussen de Politie Gelderland-Zuid en de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Waar de discussie zich tot 2012 met name richtte op operationele woordvoering bij branden (GRIP 0) is door de vorming van de politie-eenheid Oost Nederland per 1 januari 2013 ook de functie van communicatieadviseur in het COPI onder druk komen te staan. De afdelingen communicatie van de vijf voormalige politieregio's zijn samengevoegd tot één afdeling communicatie waarbij ook diverse arbeidsplaatsen zijn komen te vervallen. Voor de perswoordvoering is een mediadesk ingericht in Apeldoorn (backoffice) en voor de (politie)woordvoering zijn per 7 januari 2013 drie perspiketten ingericht. Gelderland-Zuid valt daarbij met een gedeelte van Gelderland-Midden (tot de A12) onder het 'perspiket Zuid'.

De politie Oost-Nederland, district Gelderland-Zuid heeft in februari 2015 richting de directeur Veiligheidsregio aangegeven dat de politie voor wat betreft het COPI stopt met multidisciplinaire voorlichting. De politie zal zich 'alleen' nog richten op woordvoering m.b.t. openbare orde- en criminaliteitszaken. Dit heeft te maken met het sturen op kerntaken en stroomlijning met de werkwijze in de andere veiligheidsregio's in Oost Nederland. De termijn waarop dit moet gebeuren is nog niet gesteld, de politie heeft aangegeven dat de veiligheidsregio de tijd krijgt om de multidisciplinaire voorlichting op het plaats incident zelf te organiseren. Operationele woordvoering bij niet-GRIP incidenten wordt hierin gelijk meegenomen.

Kwetsbaarheid huidige invulling communicatieadviseur COPI

Op grond van het besluit Veiligheidsregio dient de communicatieadviseur COPI binnen 30 minuten te beginnen met de uitvoering van zijn of haar taken. Daarnaast dient de communicatieadviseur COPI binnen 30 minuten aan te sluiten bij het COPI voor een eerste overleg.

In de praktijk werd deze wettelijke norm zelden gehaald, mede door de reisafstand binnen Oost-Nederland. Als gevolg hiervan duurt het vaak lang voor dat 'de hulpdiensten' met een eerste reactie komen. Bij de implementatie van een piket voor de functie communicatieadviseur COPI kan deze functionaris worden meegealarmeerd/geïnformeerd bij bijv. grote brand of vooraf aangewezen incidenten, en kan de COPI voorlichter al eerder in stelling worden gebracht als woordvoerder van de Veiligheidsregio.

Persvoorlichter versus communicatieadviseur

De politiewoordvoerder was de afgelopen jaren vooral een persvoorlichter, over het algemeen was er minder aandacht voor publieksvoorlichting. Het laatste is vooral een must bij GRIP 1-incidenten waarbij er rook over bewoonde gebieden trekt (bijv. afvalbrand Zaltbommel) of die in de publieke belangstelling staan (bijv. brand nieuwjaarsdag Nijmegen).

Verdere professionalisering van en ondersteuning bij operationele woordvoering GRIP 0-incidenten

Vanwege de deskundigheid en beschikbaarheid (vanwege piket) van de communicatieadviseur COPI kan deze ook een verdere professionalisering van de operationele woordvoering bij GRIP 0 bieden. De functionaris kan fungeren als 'backoffice' voor de brandweer bij GRIP 0-incidenten en (op afstand) adviseren en uitvoeren (bijvoorbeeld telefonisch perscontact of het bijhouden van een twitteraccount).

Professionele pers- en publieksvoorlichting vanuit de veiligheidsregio

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid is weinig zichtbaar voor pers en publiek bij GRIP 0 en GRIP1. Een deskundige, adequate 'paarse' communicatieadviseur in het COPI is een professioneel visitekaartje van de veiligheidsregio en kan het werk van de gezamenlijke hulpdiensten daarmee goed benadrukken, én die rol pakken die pers en publiek van de veiligheidsregio verwachten: tijdig alarmeren, instrueren en informeren van burgers tijdens noodsituaties.

Werving en selectie op basis van het landelijke kwalificatieprofiel en een persoonlijkheidsonderzoek

In het opleidingstraject van de ROT en BT communicatieadviseurs is goede ervaring opgedaan met selectie op basis van de 16PF methode. Met deze methode kan worden bekeken of iemand de

persoonlijkheid bezit om te kunnen voldoen aan het competentieprofiel behorende bij de functie. Dit zorgt dus voor de juiste persoon op de juiste plaats. Deze methode zou ook gebruikt kunnen worden voor de COPI communicatieadviseurs..

Een bevoegde en bekwaame communicatieadviseur COPI

Na het opleidingstraject kunnen de communicatieadviseurs COPI meedraaien in het reguliere COPI-oefentraject van de (hoofd)officieren van dienst. Hier is grote behoefte aan. (Gezien de oefenbelasting werd er door de afdeling communicatie van de politie enkel bij grote systeemoefeningen mee geoefend in het COPI).

Eén piketregeling crisiscommunicatie

In verband met het programma versterking crisiscommunicatie is door de afdeling P&O reeds één piketregeling voor crisiscommunicatie opgesteld. Sinds 1 juli 2014 is deze regeling operationeel. De piketfunctie van communicatieadviseur COPI kan hier aan worden toegevoegd.

Visie en prestatie-eisen nader uitwerken in Regionaal beleidsplan en planvorming Bevolkingszorg.

In 2015 zal het Regionaal beleidsplan worden herzien; hierbij zal de visie vanuit Bevolkingszorg op orde 2.0 en de multidisciplinaire visie op zelfredzaamheid concreter worden uitgewerkt.

Kanttekeningen

Door de presentatie-eisen te accepteren, kunnen gemeenten hier op aangesproken. Vooral nog zijn de prestatie-eisen indicatief van aard. Wel is het Veiligheidsberaad in gesprek met de Inspectie V&J om de prestatie-eisen op te nemen in het toetsingskader van de Inspectie ten behoeve van de staat van de rampenbestrijding (systeemtest ea).

Financiën

Nee

Bedrag: Kosten voor een woordvoerderpiket/ communicatieadviseur COPI.

- Incompany opleiding tot woordvoerder/communicatieadviseur COPI € 7.500 (incidenteel)
- Ja
 - Proeve van bekwaamheid: € 7.200 (incidenteel)
 - Piketregeling: € 25.000 per jaar (structureel voor één piketkring)
 - Piketvoertuig: n.t.b.
 - Randapparatuur: € 1.000 (incidenteel)

Wijze van dekking: Voor 2015 kan de dekking worden gevonden in de onderbesteding van het OT-piket € 25.000,--. Voor 2016 e.v. jaren dient nog (structurele) dekking te worden gevonden.

Medezeggenschap

Niet van toepassing

Communicatie

Als de visie en prestatie-eisen uit het rapport Bevolkingszorg op orde 2.0 worden omarmd, is het van belang dat deze uitgangspunten breed worden uitgedragen zodat iedereen met een rol binnen de crisisbeheersing deze uitgangspunten kent en er naar handelt. Deze taak kan worden weggelegd bij het veiligheidsbureau, de ambtenaren openbare orde en veiligheid en gemeentesecretarissen.

In het regionaal beleidsplan kan worden uitgewerkt hoe deze visie en prestatie-eisen multidisciplinair geborgd moeten worden en uitgedragen, ook richting burgers.

Uitvoering

De visie en prestatie-eisen moeten worden verwerkt in het Regionaal Beleidsplan en de planvorming

van Bevolkingszorg. De coördinatie hiervan ligt bij het veiligheidsbureau.

Bijlage 1 Uitwerking prestatie-eisen